

M.A. (SANSKRIT) Semester - 4 (CBCS) Examination
March/April - 2026 (As Per Syllabus Year June-2019)
Paniniy Siksha Prasist Sanskrit Chhand(Core)

Time: 2:30 Hours

Marks: 70

Instructions:

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

પ્રશ્ન-૧ (અ)	નીચેના ચારમાંથી કોઈપણ બે પૂર્વાપર સાથે સમજાવો.	(૦૮)
Que-1 (A)	Explain with Reference to the Context: Two Out of Four	(08)
	(૧) મહાભાગ્યાદેવતાયા એક એવ આત્મા બહુધા સ્તૂયતે । (૨) અગ્નિમીળે પુરોહિતં યજ્ઞસ્ય દેવ મૃત્વિજમ્ । (૩) યદ્ યદ્ વિભૂતિર્ભવતિ તદ્ તદ્ દેવતાપરા ભવતિ । (૪) અધ્યાત્મિકાસ્તુ ભૂયિષ્ઠા: ।	
પ્રશ્ન-૧ (બ)	નીચેના શ્લોકોનો સમજૂતી સાથે અનુવાદ કરો (કોઈપણ-બે)	(૦૬)
Que-1 (B)	Explain with Explanation: Two Verses Out of four	(06)
	(૧) સ્વરતઃ કાલતઃ સ્થાનાત્ પ્રયત્નાનુ પ્રદાનતઃ । ઇતિ વર્ણ વિદઃ પ્રાહુર્નિપુણમ્ તન્નિબોધત ॥ (૨) ઉદાતે નિષાદ ગાન્ધારાવનુદાત ઋષભ ધૈવતૌ । સ્વરિત પ્રભવા હ્યેતે ષડ્જ મધ્યમ પન્નમાઃ ॥ (૩) છન્દઃ પાદૌ તુ વેદસ્ય, હસ્તૌ કલ્પોઽથ પઠ્યતે । જ્યોતિષામયનં ચક્ષુઃ નિરુક્તં શ્રોત્ર મુચ્યતે ॥ (૪) એવં વર્ણાઃ પ્રયોક્તવ્યા નાવ્યક્તા ન ચ પીઢિતાઃ । સમ્યગ્ વર્ણ પ્રયોગેણ બ્રહ્મ લોકે મહીયતે ॥	
પ્રશ્ન-૨ (અ)	નીચેનામાંથી કોઈપણ બે શબ્દોના યાસ્ક અનુસાર નિર્વચન આપો	(૦૮)
Que-2 (A)	Give etymology according to Yaska any two of the following.	(08)
	(૧) ઇન્દ્ર । (૨) વાયુ । (૩) વૈશ્વાનરઃ । (૪) આચાર્ય ।	
પ્રશ્ન-૨ (બ)	નીચેનામાંથી કોઈપણ બે છંદના લક્ષણ આપો.	(૦૬)
Que-2 (B)	Give the definition of any two metres of following.	(06)
	(૧) માલિની । (૨) પૃથ્વી । (૩) સ્ત્રગ્ધરા । (૪) પુષ્પિતાગ્રા ।	
પ્રશ્ન-૩	“શ્રેષ્ઠ પાઠકના ગુણો” પાણીનીય શિક્ષા ને આધારે ચર્ચા કરો.	(૧૪)
Que-3	Discuss according to પાણીનીય શિક્ષા- “શ્રેષ્ઠ પાઠકના ગુણો”.	(14)
	અથવા / OR	
પ્રશ્ન-૩	યાસ્કે સ્વીકારેલા નિર્વચનના સિદ્ધાંતોની સોદાહરણ ચર્ચા કરો.	
Que-3	Discuss with illustrations the principles of etymology accepted by Yaska.	
પ્રશ્ન-૪	છંદ શાસ્ત્રમા વર્ણિત તેમના છ પ્રત્યયો વિશે માહિતિ આપો.	(૧૪)
Que-4	Provide information about their six types (pratyay) as described in the treatises on chhanda shastra”.	(14)
	અથવા / OR	
પ્રશ્ન-૪	મંદાક્રાંતા અને શિખરિણી છંદના લક્ષણ-બંધારણ સોદાહરણ સમજાવો.	
Que-4	Describe the definition-structure and Examples metres of “Mandakranta and Shikharini”	
પ્રશ્ન-૫	નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પર ટૂંકનોંધ લખો.	(૧૪)
Que-5	Write short notes on any two of the following.	(14)
	(૧) યાસ્કના દેવત કાંડનું ઉદ્દેશ્ય. (૨) પાણીનીય શિક્ષા મુજબ અઘમ પાઠકનું વર્ણન કરો. (૩) છંદ શાસ્ત્રમા પતાકા વર્ણન. (૪) પાણીનીય શિક્ષા મુજબ વર્ણોત્પત્તિ પ્રક્રિયા વર્ણવો.	
